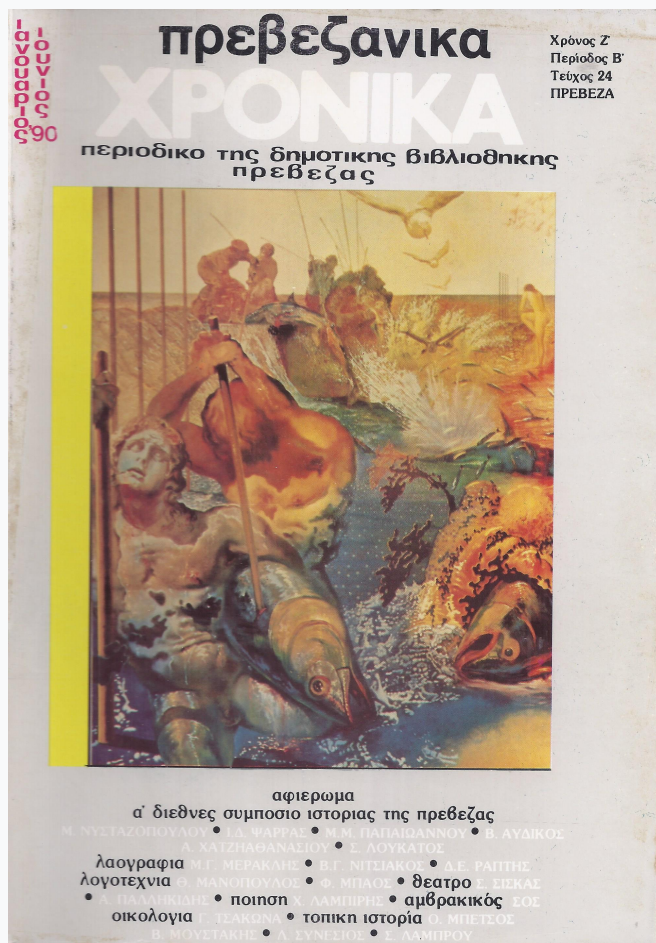

Πρεβεζάνικα Χρονικά

ΠΡΕΒΕΖΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, 23ο (Δεκέμβριος 1989-Ιούνιος 1990)

Πρέβεζα

Γ.Π. Παρασκευόπουλος

doi: [10.12681/prch.41440](https://doi.org/10.12681/prch.41440)

Copyright © 2025, Γ.Π. Παρασκευόπουλος

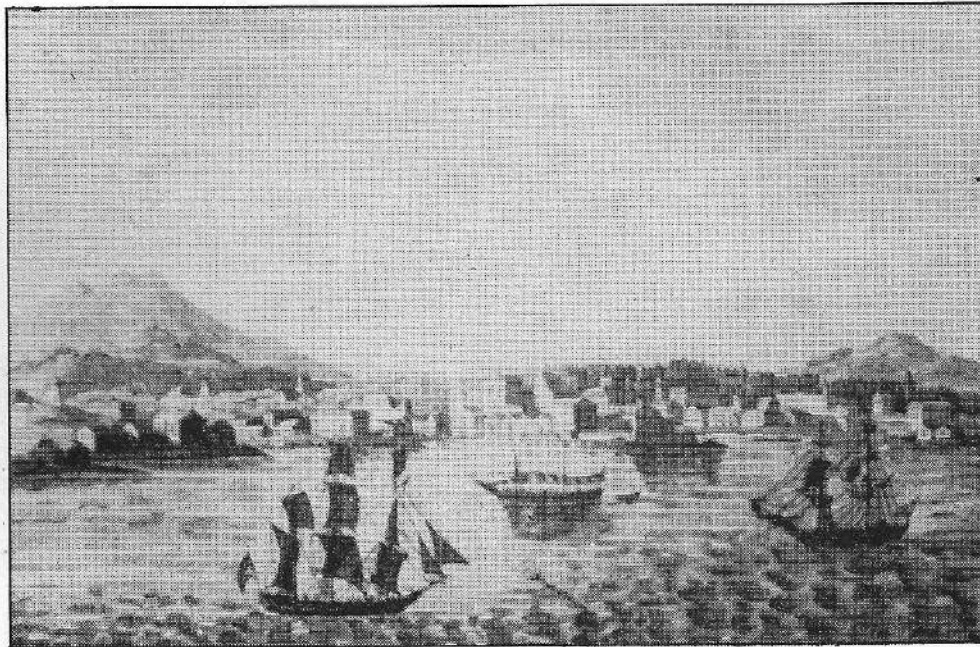
Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Παρασκευόπουλος Γ. (2025). Πρέβεζα. *Πρεβεζάνικα Χρονικά*, 151–156. <https://doi.org/10.12681/prch.41440>

Γ. Παρασκευοπούλου*

Δημοσιογράφος

ΠΡΕΒΕΖΑ

Ἄπο Κερκύρας εἰς τὴν Πρέβεζαν ! Τι ἀντίθεσις ἔ ;
 Δηλαδή ἀπὸ ἓνα κομμάτι μεσημβρινῆς Ἰταλίας εἰς τὸ
 Τούρκικο ! Ὑστερα ἀπὸ τὴν Bella Venezia, ἀπὸ τὸ Ἄ-
 χιλλεῖον, ἀπὸ τὸ Μόν-ρεπό, ἀπὸ τὴς Ἰταλικῆς ὕπερος,
 ἀπὸ περιηγητάς, ἀπὸ Γερμανούς, ἀπὸ μίς καὶ λαίδας,
 ἀπὸ ψηλά καπέλα, ἀπὸ γαντοφορεμένα χέρια, ἀπὸ Εὐ-
 ρώπην τέλος πάντων, καὶ νὰ βρεθῆς ἓνα πρωὶ εἰς μίαν
 Τουρκικὴν πόλιν μὲ μιναρέδες, μὲ κόκκινα φέσιζ, μὲ τσα-
 οὔστδες, μὲ ἀγάδες, μὲ ἐρέντηδες, μὲ μουτσαριφηδες,
 πρὸ ἰδαφιζίων τεμενάδων, πρὸ τζαμιῶν, φακιολιῶν, χι-
 νουμισσῶν, ἀμανέδων, ἔλφαζιέδων ἡμισελήνων, γιαπακ-
 σήδων, ἰμάμηδων, ντερβίσηδων.

..

Οδυσσέας Μπέτσος
συντ. δάσκαλος

Ιωάννης Παχούμης

Πρόθεσή μου είναι να προσθέσω μερικά σ' όσα έγγραφε για το δάσκαλο της Θεοφανείου Σχολής Πρέβεζας ο φίλος μου Γεώργ. Μουστάκης στο 18ο τεύχος του περιοδικού τούτου. Προέρχονται όλα από ανέκδοτες έγγραφες πηγές κι επομένως είναι αυθεντικά. Πρέπει πρώτα να πω ότι μερικά απ' εκείνα που γράφει για τον Αναστάσιο Σακελάριο και Αναστάσιο Καλό είναι ανακριβή. Σ' άλλη ευκαιρία να φέρομε σε φως τις πηγές που μας λένε κάπως διαφορετικά τα πράγματα.

Και τώρα τα σχετικά με τον Πρεβεζιάνο δάσκαλο Ι. Παχούμη: Στο «ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΝ» της Θεοφανείου Σχολής, βιβλίο που κρατούσε πάντοτε ο ταμίας του Θεοφανείου Κληροδοτήματος για τα έσοδα και έξοδά του, γράφονται τα εξής: Στη σελίδα 163, του «Ναλάβη» (έξοδα) ο ταμίας της διετίας 1854 - 56 Βασίλειος Τσακαλωτός σημειώνει στις 31 - 1 - 1855: «Προς τον υπότροφον Μαθητήν ομοίως κ. Ιωάννην Παχούμην, απερχόμενον εις Αθήνας, ίνα εκπαιδευθή εν τω εκείσε Πανεπιστημίω ως υπότροφος της Αυτού Μεγαλειότητος του βασιλέως της Ελλάδος γρ. 881, ίνα απαντήση της οδοπορίας του έξοδα, επαφήνοντας δι' αυτά και έγγραφόν του, διαλαμβάνων ούτως:

Δηλοποιώ ο υποφαινόμενος ότι έλαβον σήμερα κατά την διαταγή των οίκοθεν κυρίων Επιτρόπων γρόσια τουρκικά οκτακόσια ογδοήκοντα εν, ως έξοδα της οδοπορίας μου δια τας Αθήνας, όπου απέρχομαι ίνα εκπαιδευθώ την ελληνικήν Φιλολογίαν ως υπότροφος της Αθήνας, όπου απέρχομαι ίνα εκπαιδευθώ την ελληνικήν Φιλολογίαν ως υπότροφος της Αυτού μεταλειότητος του Σεβαστού Βασιλέως της Ελλάδος και υπόσχομαι μετά του ωρισμένου της Εκπαίδευσής μου χρόνον, κατά τον οποίον θέλω καταβάλλει πάσαν προσπάθειαν και επιμέλειαν προς επιτυχίαν του άκρου τούτου αγαθού, να επανέλθω εδώ, ίνα μεταδώσω το φως της Παιδείας, επί ωρισμένω μισθώ, προς τους αγαπητούς αδελφούς μου παίδας της πόλεως τούτης και πατρίδας μου, ευγνωμοσύνη προς τους αγαπητούς πατριώτας μου Επιτρόπους της Θεοφανείου τούτης Σχολής και ιδίως προς τον κύριον Αθα. Αθανασιάδην, δι' όσας κατέβαλεν υπέρ μου κόπους και ευχόμενος να εύρω αυτούς, μετά την επιστροφήν μου, υγιαίνοντας και ευτυχόντας:

Πρέβεζα την 19ην Ιανουαρίου 1855».

Στη δε σελίδα 165 του «Να λάβη» του ίδιου παραπάνω βιβλίου σημειώνονται τα παρακάτω:

«1855 Μάρτ. 2. Κατά τας 18 Ιανουαρίου εδόθησαν περί πλέον εις τον Ιωάννην Παχούμην γρ: 20».

Υπήρξε, όντως, μαθητής της Θεοφανείου Σχολής ο Ι. Παχούμης όχι όμως και

Ἄφου τέλος πάντων παρέμεινα ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν εἰς ἄρχοντικά στολισμένην κ' ἐπιπλωμένην Εὐρωπαϊκὴν σουσάν του καὶ ἔπιον τὸν καϊμακλίδικον καὶ Ὁθωμανὸν βραστὸν καφὲν ποῦ μοῦ προσέφερε φεσοφόρος ὑπη-
της του, ἠγέρθη νὰ τὸν ἀποχαιρέτισω, ἐγχειρίσας αὐτῷ ἐπισκεπτήριόν μου, ἐνῶ ἐκείνος ἐγερθεὶς ἐκ τῆς μαλ-
ωτάτης πολυθρόνας του μοῦ προσέφερε μεγάλην φω-
ραφικὴν εἰκόνα του, ὅπισθεν τῆς ὑποίας εἶχε Τουργι-
προσυπογράψει τὸ ὄνομά του.

ΑΒΔΟΥΛ-ΡΕΦΙ

Μουτσαρίτης Πρεβέζης.

Μοῦ προσέθεσε δὲ συγχρόνως·

—Νὰ τὸ κάρη αὐτὸ γιὰ νὰ μὲ θυμᾶται καμμιά φορὰ ἵ ὅ,τι τέλει ἀπὸ μένα νε, ἐγὼ τὸ κάνω πάντοτε.

Ἐννοεῖται ὅ' ὅτι πρὸ τόσοῦ φιλόφρονος δεξιώσεως καὶ
ροτάτης συμπεριφορᾶς ἐγὼ τῷ ἐξέφρασα τὰς εὐχαρι-
ήσεις μου ἐπὶ τούτῳ καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν ἐν
μεῖζῃ ὁμογενῶν μας πρὸς αὐτὸν διεβίβασα.

..

Καὶ τώρα δὲν μ' ἐρωτᾶτε ἂν ἠσύχασα μία ὥρα κατὰ
τὸν τριήμερον ἐνδημίαν μου εἰς τὴν Πρεβέζαν, ἀπὸ τοὺς
ἐλφεύς μας ἐκεῖ ὑποδούλους, οἱ ὅποιοι ὡς ἐκ θαύματος
ὄντες ἐν τῇ πατρίδι' των ἔλληνα δημοσιογράφον, ἐθαλ-
σαν νὰ μὲ κατασκλαβώσου, ἀπὸ περιποιήσεις, ἀπὸ γεύ-
τα, ἀπὸ ἐξοχικὰς ἐκδρομὰς κλπ. ; Τί ἐνθουσιασμὸς
αὐτός, τί ἐκδήλωσις καὶ ἐξωτερικεῖσις αἰσθημάτων
ἀγάπης, ἀδελφώσεως ; Ἐπειτα, τί κόσμια τὰ ἔθνη
ν, τί εὐγένεια τρόπων, τί ἀγνή οἰκογενειακὴ ἀνατροφή!
γνώρισα σχεδὸν ὅλους τοὺς Πρεβεζαίους. Ποῦ νὰ λη-
ονήσω δὲ τὸν ἀβρότατον νέον κ. Ἄρ. Βακατάζην, ἢ
τὸν εὐγενέστατον τραπεζίτην κ. Γ. Περδικάρην, καὶ τό-
ους ἄλλους ἰσαδέλφους φίλους Πρεβεζαίους ;!

Ξενοδοχεῖον κορυψόν, καθάριον, εὐρῆκα τοῦ περιποιη-
ωτάτου κ. Μπακούκου. Φαρμακεία ἑλληνικὰ, κατα-
ήματα διάφορα κλπ. Ἑλληνικωτάτη πόλις ἢ Πρέβεζα.
ἰκτὸς τῆς Πρεβέζης ὑπάρχουν τὰ ἐρείπια τῆς Νικοπό-
ως, τὴν ὁποίαν ἴδρυσεν ὁ Ὀκτάβιος τῆς Ρώμης.

..

Πῶς δὲ διασκεδάζουν κατὰ τὰς νύκτας τοῦ χειμῶνος ἡ τοῦ θέρους οἱ Πρεβεζαῖοι ; Θὰ μαντεύετε βέβαια ὅτι οὔτε μελόδραμα, οὔτε ὄραμα, ἢ βωδεβίλ, ἢ Βαριετέ, ἔχου ἐκεῖ. Ἡ διασκέδασίς των εἶνε ἓνα Καφέ-ἀράν ! Ἄν δὲν βαρύνεσθε, ἀκολουθήσατέ με.

••

Εἰσέρχομαι ἐντὸς εὐρυτάτου καφεπωλείου — ἡ ὥρα δεκάτη ἑσπερινή — κ' εὐρίσκομαι πρὸ κοκκινεσχρόου δά-
σουσ ἀπὸ μινारेδοειδῆ φέσια. Τοῦρκοι, Ἕλληνας, ἀρμένιοι κλπ. ὅλοι ἐκεῖ συνωθούμενοι καὶ φεσφοροῦντες. Ἄτμο-
σφαῖρα ἀσφυκτική, ἴμετική, πνικτική. Ἦτο μάλιστα περίοδος ραμαζανίου, δηλαδὴ τεσσαρακοστὴ τῶν τεύο-
κων, καθ' ἣν τὴν ἡμέραν οὔτε νερὸ πίνουσι, ἀλλ' οὔτε καπνίζουν. Ἀδιάφορον τί κάμνουσι εἰς τὰ κρυφά. Τὰς δὲ νύκτας διαρκῆς ξεφάντωμα. Κατορθόνομεν ἐπὶ τέλους καὶ εἰσχωροῦμεν μὲ πέντ' ἕξ φεσφορούς φίλους. Χαιρετίζω εἰσελθὼν καὶ ἀντεχαιρετίζομαι ὑπὸ πάντων δι' ἰδαφιαίου τεμενα. Καὶ καθήμεθα περίξ τραπέζης.

••

Διατάσσομεν κονιάκ, τὸ ὁποῖον μᾶς ἔρχεται ἐντὸς . . . κυπέλλου καφέ. Τοῦτο δέ, χάριν εὐλαθείας ἡμᾶς πρὸς τὴν αὐστηρὰν νηστείαν τῶν ὀσμανλήδων. Κ' ἔτσι μὲ τὸ ρα-
χάτι μᾶς ἀρχίζουν τὰ σαρκιά καὶ οἱ ἀμανέδες τῶν ἀσι-
δῶν. Μία τούτων Ἕλληνίς, — Κουτσονίτσα ὀνόματι — χω-
λαίνουσα τὸν ἓνα πόδα, ἐτραγουδοῦσε μὲ τέτοιαν περιπά-
θειαν, μὲ τέτοιο χροῶμα καὶ γλυκύτητα καὶ ὑγρότητα
κάτι Σουλιώτικα ἢ τρυφερῶς εἰδουλλιακὰ τραγουδία τῆς
Ροῦμελης, ὥστε ἐβλεπες τοὺς τούρκους χάσκοντας πρὸ
τῆς εὐστροφίας καὶ ἡδύτητος τῆς κρυσταλλώδους καὶ ἕξυ-
φθόγγου φωνῆς τῆς Κουτσονίτσας. Ἦτο φωνὴ αὐτὴ ἀπὸ
στόματος καὶ λάρυγγος κοινῆς καὶ ἀμαθεῦς γυναικός, ἢ
ἁρμονία καὶ ἡδυπάθεια καὶ ντέρτι καὶ παθολογικὴ ἀπό-
λαυσις καμμιᾶς Σειρῆνος μυθολογικῆς ; Ὅσοι ἤσθάνοντο
κάπως τὰς δονήσεις τῆς τουρκοελληνικῆς μουσικῆς, ἢ τοῦ
κελαδήματος τοῦ βουνοῦ, τῆς στρούγκας, τοῦ πειμενικοῦ
βίου ἢ τῶν ἐπαναστατικῶν μᾶς χρόνων, κατελαμβάνοντο
ἐπὶ ἐλαφρὸν ρίγος ἢ ριγτλήν συγκίνησιν μὲ τὸ ἄκουσμα
αὐτὸ τῆς χωλῆς-ἀκίδου, τῆς ὁποίας ἡ στάσις, οἱ στίχοι,
ἢ χωλότης, τὸ παράπονο, ἢ ἀπελπισία σ' ἐκίνουσι εἰς συμ-
πάθειαν, εἰς εἶκτον, εἰς δάκρυα ! Σπανίως βλέπει κανεῖς
τόσην ἐξωτερίκευσιν βαθυτάτου παραπόνου κατὰ τῆς φύ-
σεως, τοῦ πεπρωμένου, τοῦ Δημιουργοῦ ἀκόμη ὅσον ἐκεῖ-

νην, ἣν εἶδα εἰς τὴν ἀδικημένην Κουτσονίτσαν τῆς Πρεβίτζης. Τῶν ματιῶν της τὸ ἀπλανές, τῶν μαλλιῶν της τὸ ἀφελές, τῆς φορεσιᾶς της τὸ ἀπλοϊκόν, τοῦ βραχίονα τῆς τὸ σεσυρμένον, ὅλα αὐτὰ προεβίδουν ὀξύτατον παράπονον γυναικὸς αἰσθανομένης, πονούσης, ἀπέλπιδος!

Ἡ ἄκρα ἀντίθεσις, τὸ ναδῖρ τῆς Κουτσονίτσας, εἶνε ἡ Σαῖνοῦ. Ἀρμενίς μαυρορμάτα καὶ μαυροφρεῖδα, μὲ ρεμβώδεις καὶ ἠδυπαθεῖς καὶ λάγνους τὰς κόγχας, μὲ διαρκές μειδίαμα εἰς τὰ χεῖλη, εἰς τὰ μάτια, εἰς τὰς περειαῖς. Αὐτὴ θέλγει τοὺς φεσοφόρους ἀκροατὰς μᾶλλον μὲ τοὺς ἀκκισμούς της, τὰ νάζια της, τὰ γέλωτα της, τὰ σεισπυγήματά της, παρά μὲ τὸ τραγουδί της. Τί ἐνθουσιασμός δὲ κατέχει πάντας ὅταν τραγουδῇ ἓνα γλυκύτατο εὐρωπαϊκὸ ᾠσμᾶτιον. Τότε ἐγείρεται τῆς ἔδρας της, καὶ ὀρθία ἐπὶ τῆς αὐτοσχεδίου σκηνῆς — ἄδει τὸ Φράγκικο, ὁπότε χειρονομεῖ καὶ ὑπομειδῇ καὶ ἀκκίζεται καὶ στέλλει φιλήματα καὶ δέχεται τοιαῦτα καὶ κάποτε κανένα πορτοκάλι κεντημένον μὲ δύο-τρία γαρύφαλλα — ἐκδύλωσις εὐαρεσκείας τινὸς τῶν ἀκροατῶν της — καὶ σὲ τέλος ὑποκλίνεται, ἐνῶ εἰ φεσοφόροι ἐν παραροῇ καὶ ἐθουσιασμῶ χειροκροτοῦν, ποδοκροτοῦν, ἀξιοῦντες ἐπαναληψῆν αὐτοῦ καὶ γίνεται ἓνας θόρυβος φεβερὸς καὶ τρομερὸς, ὁπότε ἀναγκάζεται νὰ ἐπαναλάβῃ ἡ Σαῖνοῦ τὸ ᾠσμᾶτιον διὰ νὰ ἐπαναληφθεῖν τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια, μέχρι βαθείας νυκτός, μέχρις ὀψίας μάλιστα.

